

Kraken moet uit het wetboek van strafrecht. Het moet gewoon weer mogen. Niet uit radicaal extremisme, maar omdat de woningmarkt er baat bij heeft. Nu zie je vooral antikraak, 'georganiseerd door vastgoedcowboys'.

Tino Buchholz promoveerde afgelopen zomer op zijn onderzoek naar de sociale strijd voor betaalbare woonruimte in Amsterdam en Hamburg.

De antikraak gekraakt

Tino Buchholz haalt z'n proefschrift uit zijn tas en legt het op tafel. De titel luidt: 'Struggling for recognition and affordable housing in Amsterdam and Hamburg: Resignation, resistance, relocation'. De toon is gezet. 'Bij antikraak is het alsof er geen bewoners zijn. Ze zijn medewerkers van die vastgoedhandelaren zonder ervoor betaald te worden. Sterker nog: ze betalen ervoor om in zo'n pand te kunnen wonen, zonder dat ze dat ook maar enig recht geeft. Hoe kunnen we zo wonen? Het klopt niet, het is pure uitbuiting. Daarom wil ik erover publiceren.'

Liefde en erkenning

Zijn boek is nog maar net droog gebleven. Hij kwam drijfnat binnenrennen, met dank aan een geweldige plensbui, onderweg van Helpman naar de Groninger binnenstad. Hij schudt de druppels uit zijn haar. Scherpe blik, gedreven, humor. Al vijf jaar woont hij in het oude RKZ, ooit het grootste kraakpand van Nederland, nu al meer dan 35 jaar gelegaliseerd. 'Het wordt er steeds rustiger en rustiger. Als mensen kinderen krijgen, vertrekken ze niet zomaar meer.'

Een activitische promovendus of een promoverende activist? Hij was het allebei. Na zijn master urban planning in Dortmund kreeg hij een promotieplek bij de Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen aan de RUG. Hij onderzocht de woningmarkt in Amsterdam en Hamburg, maar vond puur ruimtelijk en sociologisch onderzoek te mager, te oppervlakkig. Dus haalde hij er de filosofie bij, met name van Axel Honneth, Duits wetenschapper, bekend van zijn theorie over erkenning en sociale vrijheid. 'Honneth heeft het over respect, liefde en erkenning. Ruimtelijk gedacht is dat de plek die we thuis noemen.'

Natuurlijk hoor je aan Tino Buchholz dat hij uit Duitsland komt. Geboren in het Oost-Duitse Schwerin, bij Hamburg, afgestudeerd in Dortmund. Maar zijn Nederlandse woordenschat is meer dan toereikend om helder uit te leggen waar het om draait. Hoe krijgen we een plek die we thuis noemen? Die kunnen we kopen, huren, kraken. En antikraken.

Afname betaalbare huurwoningen

'In Nederland zien we dat de verhouding tussen koop en huur in 20 jaar sterk is omgedraaid. Niet meer 40/60, maar andersom. Nederland is

'Ik ga niet zeggen dat je antikraak moet verbieden, maar laat kraken toe'

in West-Europa een voorbeeld van de sterke toename van het eigendom, vooral door de hypotheekrenteaftrek. Het sociale huurmodel lijkt niet meer van deze tijd te zijn. Ik snap het niet. De ongelijkheid wordt groter, de struggle wordt erger. Meer dan de helft van de bevolking heeft geen bezit. Toch schuiven we steeds verder door naar dat koopsegment, terwijl de huursector krimpt.'

Ligt hij daar wakker van? 'Vroeger meer. Ik probeer nu kritische verhalen te schrijven. Het cynisme wordt sterker, zelfs bij mij. De baby-boomers konden door eigen werk iets bereiken. Maar voor mijn generatie geldt dat niet. We krijgen te weinig loon betaald om passende woonruimte te bemachtigen. Daardoor werken sociale en ruimtelijke mobiliteit niet echt en werkt de wooncarrière vrij selectief.'

Wat Amsterdam betreft: in die stad, waarin ooit de sociale strijd om betaalbare en degelijke woonruimte werd vormgegeven met aandacht voor rechtvaardigheid en solidariteit, zorgen nu de sterk oplopende huizenprijzen en een afname van betaalbare huurwoningen voor een heel andere situatie. Amsterdam staat te koop en huurders betalen de prijs. En dat lijdt niet tot verzet, zegt hij, een tikje verbaasd. Het leidt tot antikraak.

Antikraak

'In Groningen heb je daar Carex voor. Carex heeft een krakersachtergrond en werkt vooral met publieke eigenaren, zoals gemeentes. Het is meer antileegstand dan antikraak en ze proberen startende bedrijfjes, kunstenaars en Groningse woningzoekenden onderdak te bieden. Dan heb je tenminste nog een sociaal aspect. Dat vind ik iets anders dan de antikraak die georganiseerd wordt door de vastgoedsector.'

Want die vastgoedcowboys laten een pand een hele tijd te koop of te huur staan voor een utopische prijs. De bewoners fungeren als bewakers, huismeesters en schoonmakers en daar moeten ze nog 250 euro per maand voor betalen ook. Het is niet duidelijk of het om huur gaat of niet. En als je geen dak boven je hoofd hebt, ga je dit soort condities accepteren. Of ik dat asociaal vind? Ik vind het tricky, cynisch en ignorant. De markt maakt het mogelijk, maar er is nog geen rechter die er een fundamenteel oordeel over heeft uitgesproken.'

'Kraken is verboden, antikraak niet. Als civiel kraken en antikraken

Tino Buchholz (Schwerin, DDR, 1978) is zelfstandig onderzoeker, auteur en filmmaker. Hij behaalde in 2007 zijn MSc urban planning aan de Technische Universität Dortmund. Zijn promotieonderzoek deed hij bij de afdeling

Planologie van de Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen aan de RUG, waar hij in juni 2016 promoveerde. In 2011 debuteerde hij met *Creativity and the Capitalist City: The struggle for affordable space in Amsterdam*.

WWW.CREATIVECAPITALISTCITY.ORG

Voormalige pizzeria Contini, Peperstraat, 2011

naast elkaar mogen bestaan, vind ik dat een betere verhouding. Ik ga niet zeggen dat je antikraak moet verbieden, maar laat kraken toe.'

'We zijn alleen nog een object op de woningmarkt, bewoners zijn woonconsumenten. Vrijheid, gelijkheid en broederschap, die idealen zijn niet meer bereikbaar. We moeten echt weer af van het egoïstische, neoliberalistische marktradicalisme. Denken dat je het in je eentje kan roeien, iedere dag weer, is gewoon niet waar. In het voorwoord van mijn proefschrift, bijvoorbeeld, staan zoveel mensen die me hebben geholpen, daardoor is dit boek beter geworden. Dat heeft te maken met samenwerken.'

Illegaal

'Ja, ik heb zelf ook ooit gekraakt. Voor mijn veldwerk in Amsterdam was ik in 2009 bij een aantal kraakacties betrokken, als steun zeg maar. En in Duitsland ook hier en daar. In Amsterdam woonde ik illegaal in een kunstenaarsatelier. Je mocht er eigenlijk niet wonen, maar ja, dat dit toch gebeurt is een publiek geheim in deze sector.'

Of ik ooit een huis zal kopen? Collectief misschien wel. In die zin voel ik geen weerzin tegen eigendom, dat is in West-Europa misschien ook niet meer van deze tijd. Maar we moeten goed onderzoeken of en hoe we dat oude coöperatieve idee weer kunnen invoeren, dat we collectief wonen voor een politieke prijs.'

Laatste vraag aan de kersverse doctor of philosophy. Wil hij blijven werken in de wetenschap? 'Ik denk wel dat ik het kan, daarvan is mijn proefschrift natuurlijk ook het bewijs. Ik houd van intellectuele discussies, van diepe sociologische vragen. Dus ben ik op zoek naar een plek als postdoc. Aan de andere kant ga ik nu mijn tweede film maken, want ik ben ook nog cineast. Die twee dingen lopen parallel en zo wil ik het eigenlijk houden. Ik wil de kans hebben artistiek bezig te zijn, niet alleen met tekst, maar ook met film.'

Mijn eerste film bevatte 6.500 woorden en dat is eigenlijk het formaat van een wetenschappelijk artikel. Voor mij heeft het ongeveer dezelfde dimensie. Ik wil dat er altijd bij blijven doen. Ik zou niet weten waarom dat niet zou kunnen.'